

BOHA NIKDY NIKDO NEVIDĚL

J 1,18 a 1 J 4,12

kázání ze soboty 7. 2. 2015 – br. Michal Balcar

Úvod

Vždycky jsem toužil vidět Boha. Zrakový vjem je to, co mému vztahu k Bohu chybí. Nepotřebuji ho vidět proto, abych uvěřil, že existuje. Tomu věřím. Jenže Bible po naší víře chce mnohem víc, než jenom uznání Boží existence. Chce, abychom Boha milovali a to pro mě není snadné u bytosti, kterou jsem nikdy neviděl. Když jsem přišel do církve, tak mi kdosi poradil jistou modlitební metodu. Když se modlím, mám prý proti sobě umístit prázdnou židli a představovat si, že Bůh proti mně sedí a mluvit s ním, jakoby tam byl. Jakoby. Nikdy jsem se nezbavil pocitu, že mluvím k prázdné židli. Jenoduše bych potřeboval Boha vidět.

Můj dobrý přítel a filmový publicista Petr Siska mluví o tom, že v naší kultuře dochází k zásadnímu zlomu, který způsobují audiovizuální mediální prostředky. V dřívějších staletích lidé informacím naslouchali. Dnešní filmová a televizní kultura chce informace vidět. To je naše kultura – my chceme informace vidět. Je v takovém světě ještě místo pro Boha, kterého nikdy nikdo neviděl? Můžeme s ním navázat vztah? Milovat ho?

Jan

V jistém ohledu byl pro mě osvobozující pocit, že i bibličtí autoři řešili stejný problém. Ve dvou janovských spisech se totiž objevuje stejná formulace. *“Boha nikdy nikdo neviděl.”* Není to tedy tak, že by se vybraným elitním vyvoleným jedincům Bůh zjevoval. Neviděl ho nikdo a nikdy. Jan si je tím jistý, byť některé starozákonné příběhy naznačují opak. Akustický vjem Boží přítomnosti – tj. Boží hlas – tedy zůstává jediným zdrojem komunikace s Hospodinem. Zrakový vjem je nám upřen. Nám všem. A to je přitom sloveso “vidět” druhým nejčastějším v NZ, dokonce častějším, než sloveso slyšet.

Některé příběhy ve Starém zákoně, specificky ten týkající se Mojžíše, jakoby naznačovaly opak. V knize Exodus se říká, že Bůh mluvil s Mojžíšem tváří v tvář, jako když člověk mluví se svým přítelem. Ale stejná kniha cituje tento Hospodinův výrok Ex 33,18-20: *“Nemůžeš spatřit mou tvář, neboť člověk mě nemůže spatřit, má-li zůstat naživu.”* Toto slovo určené Mojžíšovi udává také důvod, proč nesmíme Boha vidět – je to pro naši ochranu. Lidské chatrné a křehké bytí je neslučitelné s fyzickou blízkostí Boha. Bůh se nám nezjevuje, protože nás chrání.

Autor Janova evangelia i Janovy epištoly sice na dvou místech nejenom konstatuje, že Boha nikdy nikdo neviděl, ale ukazuje i cestu, jak tento handicap překonat. Ukazuje cestu pro víru, která může být živá, navzdory tomu, že věří v bytost, kterou jsme nikdy neviděli.

“Boha nikdy nikdo neviděl, jednorozený syn, který je v náruči Otcově, nám o něm řekl.”

Kritické vydání řeckého textu preferuje jiné čtení, založené na důležitých rukopisech. Jednorozený Bůh. Je možná méně srozumitelné, ale pro naše téma velmi významné.

Jan mluví o tom největším zázraku, který Bible popisuje. Jednorozený Bůh, který je v náruči otcově, se stal tělem a přebýval mezi námi. Nedává to logicky moc smysl a Kristova inkarnace je skrytá tajemstvím. Ty nejcenější teologické výpovědi se často hrouť pod tlakem přísné logiky. Ale... přesto v sobě skrývají vyznání, které je pro křesťanství drahé. Bůh, kterého nikdy nikdo neviděl, se stal tělem a přebýval mezi námi. Ten Bůh, jehož samotná přítomnost je neslučitelná s naším životem, sám sebe vyprázdnil, aby stanoval mezi námi. Aby byl jedním z nás. A proč? Aby nám řekl o svém Otci. Ba ještě více, aby nám Otce ukázal. Protože nelze pominout další janovský oddíl, ve kterém Filip ve 14. kapitole pronáší větu, kterou jakoby mi sebral z úst: *“Pane, ukaž nám Otce a víc nepořebujeme.”* A slavná Ježíšova odpověď – *„kdo vidí mne, vidí Otce.”* (J 14,8-14)

Jan tedy říká: Boha Otce nikdy nikdo neviděl, ale on se stal jedním z nás a žil mezi námi. My jsme ho viděli, my jsme jeho svědky.

To je milý Jane hezké, ale já bych tedy potřeboval, aby byl Ježíš tady vedle mě. fyzicky přítomný. A proto Jan dává ještě jeden návod, jak překonat skutečnost, že Boha nikdy nikdo neviděl.

1. Janova

“Boha nikdy nikdo neviděl, ale jestliže se milujeme navzájem, Bůh v nás zůstává a jeho láska v nás dosáhla svého cíle.”

Jan ve své epistoletě dává odpověď. Existuje jiný smysl, kterým vnímáme Boží přítomnost. A jakkoli to zní bizarně, je to láska. Ale ne láska k Bohu, protože pro mě by to znamenalo definici kruhem – naučit se milovat Boha tím, že miluji Boha. Jan říká, že Bůh v nás zůstává, jestliže se milujeme navzájem. Boha nikdy nikdo neviděl, ale odlesk jeho tváře můžeme zahlédnout, pokud milujeme své bližní. Vždycky jsem měl za to, že nejsilněji se to děje, když rodič hledí do směřující se tváře svého dítěte. Ale možná ji zahlédneme, když držíme ruku svého starého rodiče. Ale možná ji zahlédneme ve tváři člověka, na jehož útočnost dokážeme zareagovat s trpělivostí a láskou.

Spatření Boží tváře ve svém bližním, umožňuje jedno velké Boží kouzlo. Láska. Pokud se milujeme navzájem... nemusíme Boha vidět, protože on, jak říká Jan, je naší součástí. Nemusíme ho mít před očima, když ho máme ve svém srdci.

Závěr

Boha nikdy nikdo neviděl, ale on přišel za námi jako jeden z nás. Boha nikdy nikdo neviděl, ale jeho tvář můžeme zahlédnout, pokud se milujeme navzájem. Boha nikdy nikdo neviděl, ale my ho jednoho dne uvidíme: *“Nyní vidíme jako v zrcadle, jen v hádance, potom však uzmíme tváří v tvář. Nyní poznávám částečně, ale potom poznám plně, jako Bůh zná mne.”*